

Dokumentin sisältö

JOHDANTO

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

4 Suunnitelman laatijat

5 Vuosiraportin hyväksyminen toimitelmassa

JOHDANTO

Vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen siirtyi hyvinvointialueiden vastuulle. Pohjois-Karjalassa palvelut järjestää Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sote.

Kunnan tehtävänä edelleen on kuntalaistensa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (2021/612) 6 § velvoittaa kuntia edistämään asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia. Edellä mainitun lain 6 §:n 3 momentissa määrätään, että kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Vuodesta 2023 alkaen kuntien saaman valtionosuuden suuruuteen vaikuttaa HYTE-kerroin, joka määräytyy yhteensä 21 indikaattorista, joilla mitataan kuntien tekemää hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen työtä.

Kuntastrategian painopisteiden mukaisesti jokaisella on hyvä elää kunnassamme. Kuntapalvelut ovat saatavilla, kun niitä tarvitaan niin lähipalveluina kuin sähköisesti. Ympäristön viihtyvyys ja turvallisuus on tärkeää, ja kunta kannustaa myös jokaista pitämään huolta omasta ja läheisten hyvinvoinnista.

Kuntastrategian mukaan työllisyyden lisäämiseksi toimitaan yhteistyössä yhteistyökumppaneiden kanssa, järjestetään tapahtumia ja toimintaa järjestöjen ja kuntalaisten kanssa. Kuntatiedottamisessa kiinnitetään erityistä huomiota saavutettavuuteen.

Kunnan tarkoituksena on seurata väestönsä hyvinvoinnin tilaa, tunnistaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita, määrittää hyvinvoinnin edistämisen strategiset tavoitteet sekä tukea toimenpiteitä edistäviä vastuutahoja. Talousarvioon on asetettu hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, joita seurataan.

OSA I VÄESTÖN HYVINVOINNIN TILA VUONNA 2023

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (2021/612) velvoittaa 6 §:n mukaan kuntia edistämään asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia. Edistämistyötä tulee tehdä yhteistyössä hyvinvointialueen sekä kunnan muiden toimijoiden kanssa. Strategisessa suunnittelussa kuntien tulee asettaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämislle tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi. Kunnan tulee raportoida näiden tavoitteiden toteutumisesta sekä kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin tilasta valtuustolle vuosittain.

Valtuustokausittain kunnan hyvinvointiryhmä valmistelee laajan hyvinvointikertomuksen.

Hyvinvointikertomus kokoaa yhteen kuntalaisten hyvinvointiin liittyvän tiedon. Kertomukseen kirjataan myös suunnitelma siitä, miten kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osa-alueita kehitetään.

Ilomantsin kunnan laaja hyvinvointikertomus vuosille 2021 - 2025 hyväksyttiin kunnanvaltuuston

29.11.2021 kokouksen §:ssä 62. Kunnan hyvinvointiryhmän muodostavat [kunnanjohtaja Marjut Ahokas](#), [sivistysjohtaja - lukion rehtori Päivi Nenonen](#), [tekninen johtaja Jari Ahponen](#), [henkilöstösuunnittelija Laura Jormanainen](#), [taloussuunnittelija Minna Kontturi](#) ja [hyvinvointikoordinaattori Taru Räty](#). Hyvinvointiryhmä kutsuu tarvittaessa muita asiantuntijoita sekä kuntalaisia mukaan hyvinvointikertomuksen sekä -raportin laatimiseen. Kuntalaisia kuullaan muun muassa järjestöilloissa.

Laajan hyvinvointikertomuksen painopistealueet:

- Työllisyyden parantaminen
- Luontaisille vahvuuksille perustuva yritystoiminta
- Kunnossa oleva infra ja elinympäristön turvallisuus
- Hyvinvoiva ja osallistuva ikäihminen
- Matala kynnyks lapsiperhepalveluihin
- Liikkuva ja harrastava kuntalainen

1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Kunnat seuraavat eri lähteistä saatavaa tilastotietoa tehdessään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Indikaattoreiden antaman tiedon avulla pystytään löytämään kohderyhmät ja painopistealueet, jotta työ hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi olisi mahdollisimman tehokasta. Tässä vuosiraportissa on käytetty muun muassa Sotkanetista, TEAviisarista sekä Tilastokeskuksesta saatavaa tietoa ja nostettu esiin hyvinvointikertomukseen pohjautuvat tilastotiedot.

TEAviisari kuvaa kunnan terveydenedistämistä ja sen tiedot tulevat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kunnille teettämien kyselyjen perusteella seitsemältä eri toimialalta. Saatavaa tietoa käytetään alueen hyvinvointityön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Sotkanet kuvaa tilastotietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Sotkanet on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämä palvelu. Tilastokeskus on Suomen kansallinen tilastovirasto, joka tuottaa puolueettomia tilastoja suomalaisesta yhteiskunnasta.

Indikaattoritiedon tulkinta

Indikaattoritieto kuvaa käsiteltävää tutkimustietoa.

Muutos (%) kuvaa indikaattoriarvon suhteellista muutosta, joka ilmaistaan prosentteina. Vuosiraportissa verrataan edeltävän vuoden arvoon. Ympyrän kehän väri riippuu tapahtuneesta muutoksesta ja indikaattoriin tehdystä arvotuksesta. Indikaattoreihin tehdään arvotus raportointivaiheessa, mikä määrittää, onko tuloksen nousulla negatiivinen vai positiivinen vaikutus. Tuloksen voi jättää myös arvottomaksi, jolloin se näkyy harmaana. Ympyrän kehän paksuus kertoo miten suuresta muutoksesta on kyse. Mikäli toteutunut muutos on alle 5 prosenttia, symbolina on ympyrän sijaan vaakanuoli, joka on väriltään aina musta.

Suunta kuvaa viimevuosien kehitystä indikaattoriarvoista.

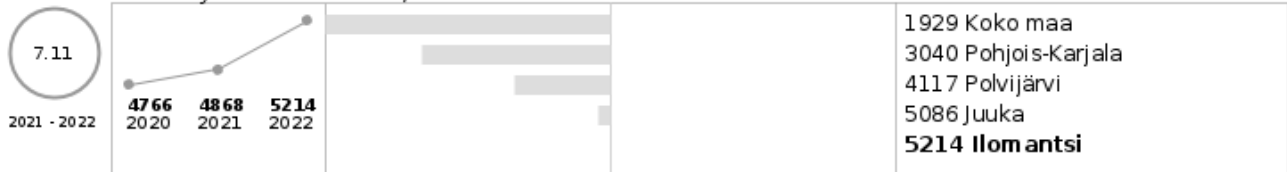
Vertailu kuvaa viimeisimmän indikaattoriarvon omassa ja vertailuorganisaatioissa sekä tämän mukaisen järjestyksen ja vertailun. Oma organisaatio näkyy lihavoituna. Vertailupalkkien liikennevalvareihin vaikuttaa dokumentin tarkastelu oman organisaation ja vertailuorganisaation välillä.

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

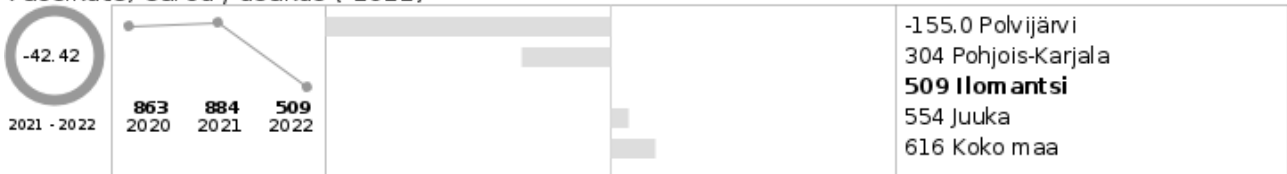
Talous

Tulot

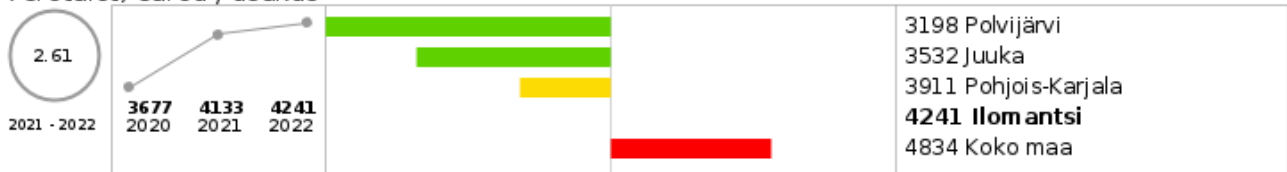
Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas

Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

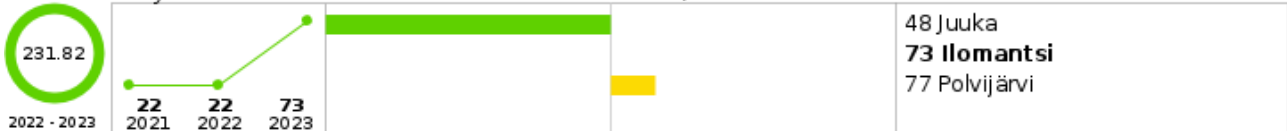

Verotulot, euroa / asukas

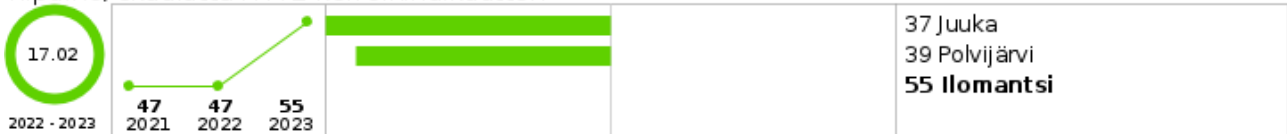

HYTE-kerroin

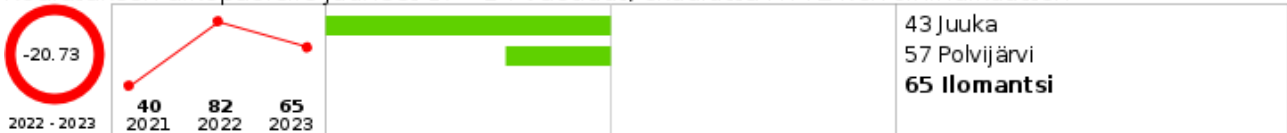
Kokee terveydentilansa keskinortaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

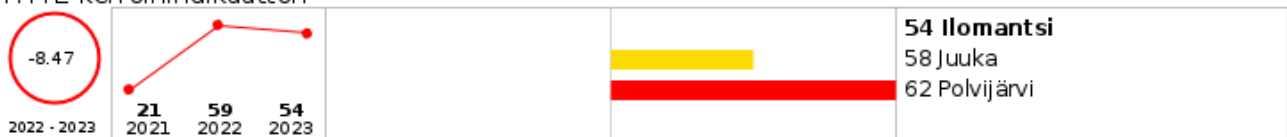
Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

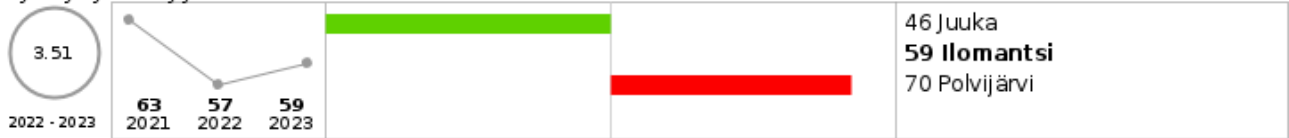
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

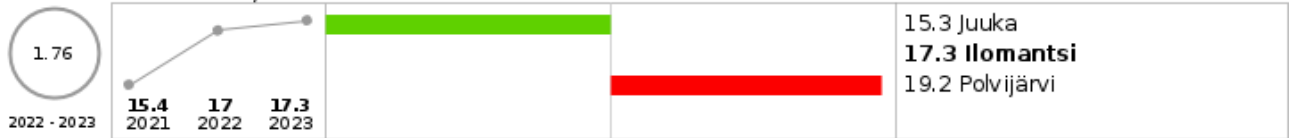
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

HYTE-kerroin euroa / asukas

Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

Huoltosuhte, demografinen

Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä

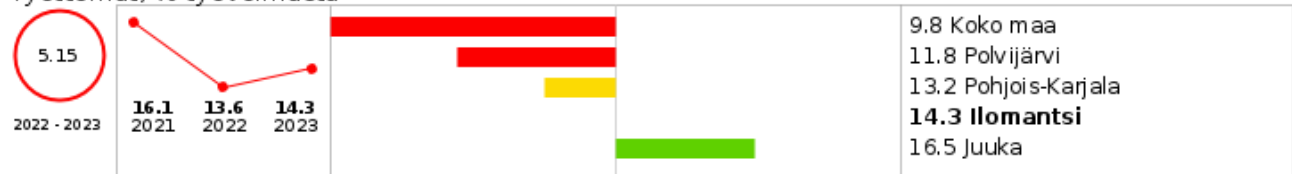

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Elinvoima

Työttömät, % työvoimasta

Toimeentulotukea saaneet kotitaloudet vuoden aikana yhteensä

Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä

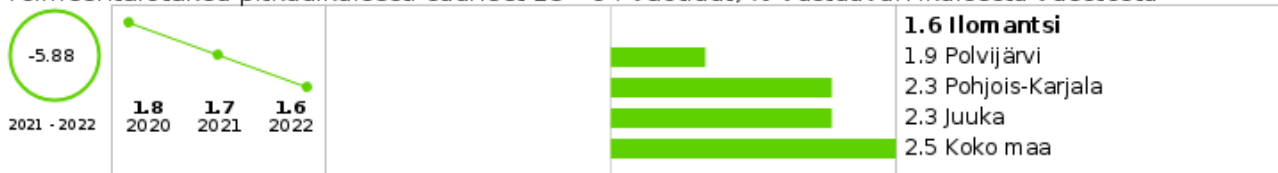
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Talous

Vuosi 2023 oli kuntataloudessa vahva ja yleisesti ottaen kuntien tilinpäätökset olivat hyviä. Kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Sote-palveluiden muututtua hyvinvointialueiden toteuttamiseksi kunnan saama valtionosuus laski 23 419 857 eurosta 4 989 300 euroon. Kunnan valtionosuudet vuodesta 2022 vuoteen 2023 pienenevät soteuudistuksen johdosta 78,69 %. Iloantsin kunnan tulos vuodelta 2023 on 1,7 M€ ylijäämäinen, ja kunnan taseen ylijäämä on noin 9,5 M€. Kunnalla on hyvä mahdollisuus sopeuttaa palvelunsa palvelutarpeita vastaaviksi maltillisella tahdilla.

HYTE-kerroin

HYTE-kertoimet, joissa tulos parantunut tai saavutettu vuonna 2023, ovat seuraavat:

- 8. ja 9. luokkalaisten kokeman terveydentilan kohentuminen
- 8. ja 9. luokkalaisten ylipainon vähentyminen
- Työkyvyttömyyseläkettä saaneiden 25 - 64-vuotiaiden prosentuaalinen väheneminen
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaksot 65 vuotta täyttäneillä vähentyneet
- Hyte-koordinaattori tai suunnittelija kunnassa ja kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä
- Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Elinvoima

Väestö

Väestön määrä on Ilomantsissa laskusuuntainen. Vuonna 2020 ilomantsilaisia oli 4749, vuonna 2021 luku oli 4643 ja vuonna 2022 asukkaita oli 4492. Huoltosuhde on kasvanut siten, että kun se vuonna 2020 oli 99,5 ja vuonna 2021 105,6, se oli vuonna 2022 jo 111,8. Huoltosuhde on suurempi koko maahan ja Pohjois-Karjalaan verraten. Lähtömuuttajia vuonna 2022 on ollut 192. Määrä on hieman laskenut vuodesta 2021, jolloin lähtijöitä on ollut 200. Tulomuuttajia oli vuonna 2022 ollut 150. Heidän määränsä on laskenut vuodesta 2021, jolloin tulomuuttajia on ollut 182. Muun kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia on tuhatta asukasta kohden Ilomantsissa 36,3. Määrä on pysynyt vuodesta 2021 tasaisena eikä siinä ole merkittävää muutosta. Ulkomaan kansalaisia oli vuonna 2022 2 % väestöstä. Ilomantsin kunnassa toimii kotoutumisohjaaja maahanmuuttajien kotoutumisen tukena tarjoten matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluita sekä auttaen asumis- ja kodinkalustamisjärjestelyissä yhdessä järjestötoimijoiden kanssa. Maahanmuuttajien kotoutumisen osalta on järjestetty keväällä 2023 maahanmuuttajien tutustumisilta sekä ideapaja yhteistyössä Suomen Punaisen Ristin Ilomantsin osaston kanssa. Kesällä maahanmuuttajille sekä heidän tukihenkilöilleen järjestyi Möhköön ja Petkeljärvelle kesäretki, jolla tutustuttiin Ilomantsin historiaan ja luontoon sekä matkailutarjontaan.

Yhden hengen asuntokuntien määrä on noususuuntainen sekä suurempi koko maahan tai Pohjois-Karjalaan verrattuna. Myös toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä on noususuuntainen, ja yleisen asumistuen määrä on pysynyt samana. Ahtaasti asuvia asuntokuntia on vuonna 2022 ollut 5,7 % asuntokunnista. Määrä on ollut laskussa, ja tulos on koko maata ja Pohjois-Karjalaa pienempi.

Nuorisotyöttömyys

18-24 -vuotiaiden nuorisotyöttömyys on vähentynyt tasaisesti vuodesta 2021. Koulutuksen ulkopuolelle jäämiseen on valtakunnallisesti vaikutettu oppivelvollisuuden muutoksella, jossa opiskelijan oppivelvollisuus jatkuu siihen asti, kun opiskelija täyttää 18 vuotta. Peruskoulussa ohjataan 9.- luokkalaisia yhteishaussa sekä tuetaan opinto-ohjauksella. Koululla oppilaille toteutui keväällä 2023 Riveria on the Road -kiertue, jossa oppilaat pääsivät tutustumaan Riveria-ammattikoulun koulutusaloista logistiikka-, metsä-, maarakennus-, ajoneuvo-, sosiaali- ja terveys- sekä taideteollisuusaloille. Tämän kiertueen tarkoituksena on ollut antaa kaikille nuorille samanlaiset mahdollisuudet päästä tutustumaan jatkokoulutusmahdollisuuksiin. 9.-luokkalaisille toteutui Yrityskylä Joensuu -tapahtuma keväällä 2023 sekä Pogostan yritysjahtipäivä, jossa yrityssuunnistuksessa 7. luokkalaiset tutustuivat Ilomantsin yrityksiin. Lukion viimeisen luokan oppilaille toteutui Abi-info, joka on TE-palveluiden esittelyä.

Kunnassa toimii etsivä nuoristyö, jonka tavoitteena on motivoida ja kannustaa nuorta löytämään oma paikkansa opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla. Etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa 15-29 -vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella ja tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivässä nuorisotyössä on toteutettu myös Kelan järjestämää NUOTTI-valmennusta, joka on suunnattu 16-29-vuotiaille syrjäytyneille tai syrjäytymisvaarassa oleville nuorille tai nuorille, joilla opinnot ovat oppilaitoksen tukitoimenpiteistä huolimatta vaarassa keskeytyä.

Etsivä nuorisotyö antaa yksilöllistä ohjausta verkostoitumisiin ja palveluihin hakeutumiseen, kuten TE-toimiston, työllisyyskoordinaation sekä sosiaalipalveluiden hakemiseen ja kontaktoitumiseen. Etsivä nuorisotyö tekee oppilaitosten kanssa yhteistyötä. TE-toimisto on toteuttanut alle 24-vuotiaille työnhakukeskusteluja, laatinut aktivointisuunnitelmia sekä tehnyt palveluntarpeenarviointeja ja -ohjausta.

Työttömyys

Työttömien määrä on Ilomantsissa vuonna 2023 14,3 % työvoimasta. Pitkäaikaistyöttömiä vuonna 2023 oli 30,7 % työttömistä. Pitkäaikaistyöttömyys on vähentynyt, ja koko maahan sekä Pohjois-Karjalaan verrattuna Ilomantsissa on pienin pitkäaikaistyöttömyysosuus työttömistä. Vaikeasti työllistyviä rakennetyöttömiä on

7,9 %. Heidän määränsä on nousussa sekä korkein verrattuna koko maahan (4,2 %) sekä Pohjois-Karjalaan (6,2 %).

Ilomantsin kunnassa on toiminut vuonna 2023 työllisyyskoordinaattori. Ilomantsin kunta on tarjonnut työllisyyspalveluja ilomantsilaisille työnhakijoille sekä tukenut alueen työnantajia työllistämässä ja järjestämällä työnhakijoille muun muassa työllisyyskoordinaattorin neuvonta- ja ohjauspalveluita, tarjonnut työkokeilumahdollisuuksia sekä työllistänyt työnhakijoita palkkatuettuihin työsuhteisiin. Ilomantsin kunta on järjestänyt yhdessä alueen yritysten kanssa nuorille kesätyöpaikkoja. Ilomantsin kunnan tarjoamat työllisyyspalvelut ovat maksuttomia. Osana työllisyyden hoitoa Ilomantsin kunta on palkannut ilomantsilaisia työttömiä työnhakijoita määräaikaisiin työsuhteisiin eri osastoille erilaisiin työtehtäviin. Kunta on järjestänyt työkokeilua ja oppisopimuskoulutusta kunnan eri osastoilla, ja käytössä on myös työllistämisen kuntalaisä, jota yrittäjä on voinut hakea työllistäessään ilomantsilaisen työttömän.

Ilomantsin kunnassa työttömyyden asioissa työtä tehdään moniammatillisessa yhteistyössä. Yhteistyössä toimii työkyvyn tuen tiimi sekä työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), joka on TE-toimiston, terveydenhuollon, sosiaalitoimen, kunnan ja Kelan yhteinen toimintamalli pidempiaikaisille työttömille työnhakijoille. Moniammatillisessa yhteistyössä katsotaan yhdessä minkä palvelujen tarpeessa asiakas on ensisijaisesti ja tätä kautta asiakas ohjautuu nopeammin tarvitsemiinsa palveluihin.

Ilomantsin kunta on ollut mukana vuosina 2021- 2023 Osaajia harvaan asutulle alueelle -hankkeessa, jolla on pyritty yhteistyössä oppilaitosten kanssa tarjoamaan työssäoppimisjaksojen ja työharjoittelujen kautta uusia työntekijöitä harvaan asutulle alueelle. Niille työttömille, joiden työttömyyteen vaikuttaa terveydentila, on toteutettu työllistymistä ensin työkokeilulla, jonka jälkeen on työntekijälle selvitetty räätälöity työtehtävä tai työ.

Toimeentulotukea saaneita 65 vuotta täyttäneitä oli Ilomantsissa vuonna 2022 2,2 % vastaavan ikäisestä väestöstä. Määrä ollut vuosina 2020-2022 noususuuntainen, ja Ilomantsissa tulos myös verrannollisesti suurempi kuin Pohjois-Karjalassa tai koko maassa, joissa molemmissa osuus on ollut vuonna 2022 1,7 %. Eläkkeensaajien asumistukea sai vuonna 2022 12,9 % asuntokunnista. Osuus on suurempi kuin koko maan tai Pohjois-Karjalan.

Ikäihmisten ympäristö ja hyvinvointi

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä vuonna 2023 olivat 243,5 kpl / 10 000 vastaavan ikäistä kohden. Vuosien 2020-2023 välillä Ilomantsin tulos on ollut laskusuuntainen. Ilomantsin kunnan viestintäkanavissa Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskus on järjestänyt Kaatumiset kuriin! -kyselyn. Sähköisessä kyselyssä on ollut mahdollisuus täyttää tarkistuslistaus kaatumisten vaaratekijöistä, joihin voi itse vaikuttaa. Ilomantsin Sydänyhdistys ja kunta ovat yhteistyössä järjestäneet kaatumisten ehkäisyyn Fysiovoimalan toteuttaman tasapainoryhmän, joka toteutui kuusi kertaa syksyn aikana. Toteutuksessa painotettiin lihasvoiman ja kehon hallinnan vaikutusta tasapainoon sekä tasapainon eri keinojen hallintaa.

Arjen turvallisuuteen suuntautuva turvallisuusilta toteutui yhteistyössä Rajavartiolaitoksen, poliisin, pelastuslaitoksen sekä Puolustusvoimien kanssa. Katuvalaistusta on uusittu LED-lampuilla ja liukkauden torjuntaan on ostettu aliurakoitsijalta hiekoituspalvelu. Toimintakyvyn ylläpitoa on huomioitu järjestämällä istumismahdollisuuksia kirkonkylällä liikkuville.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

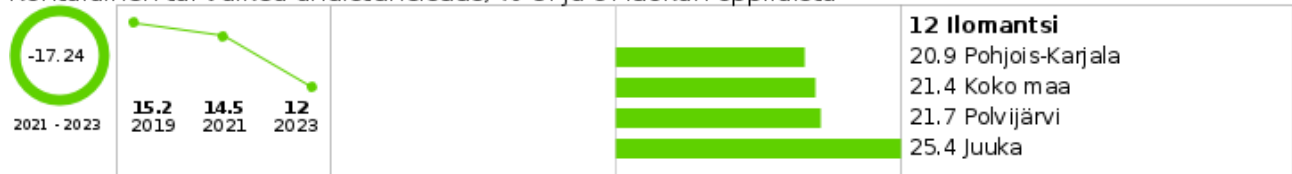
Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

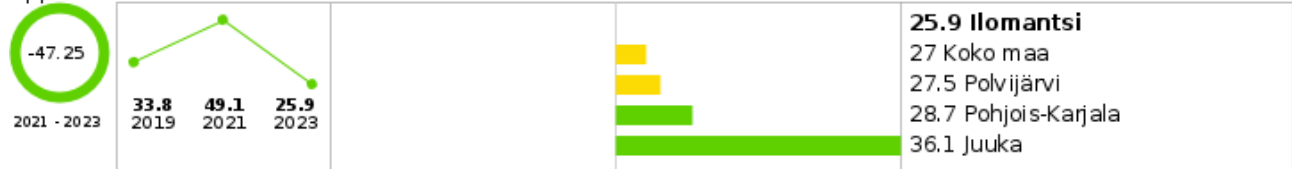
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

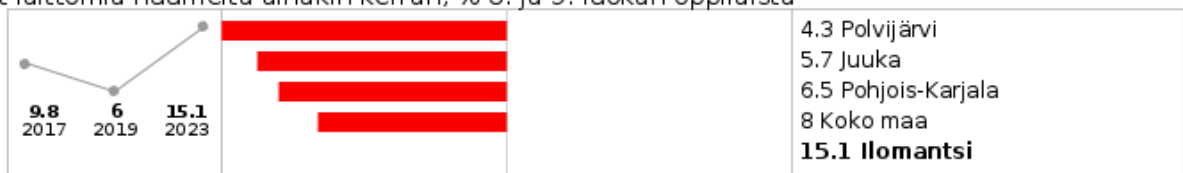
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista

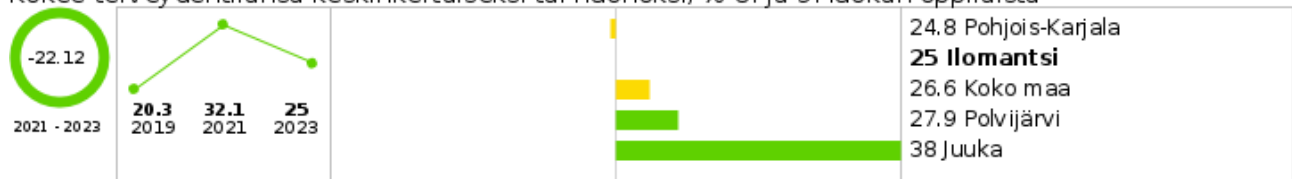
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-aikalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

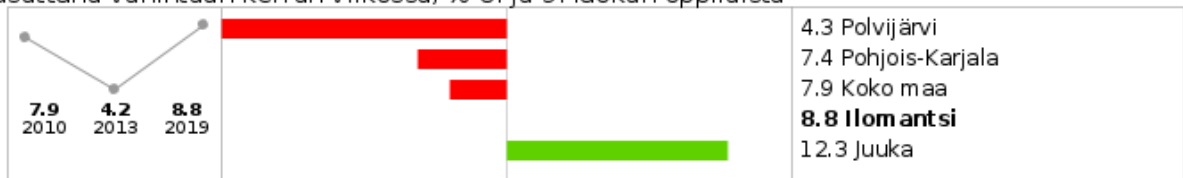

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET – Yhteenveto

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Kouluterveyskysely toteutetaan valtakunnallisesti joka toinen vuosi. Viimeisin kysely on toteutettu vuonna 2023. Perusopetuksen lisäksi kyselyyn vastaavat lukion 1. ja 2. vuosiluokkien opiskelijat, mutta pienen vastaajamäärän takia kuntakohtaista tuloserittelyä ei saada.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa vuosille 2021-2025 tavoitteena on matala kynnys lapsiperhepalveluihin. Monialainen lapsi- ja perhetyöryhmä Mopsi toimii kunnassa koulutuksenjärjestäjän opiskeluohjauksen ohjausryhmänä, perhekeskustoiminnan ohjausryhmänä ja ehkäisevän päihdetyön ohjausryhmänä lasten ja nuorten osalta. Ryhmässä on laaja edustus kunnan ja hyvinvointialueen lapsiin ja nuoriin liittyvistä palveluista sekä seurakunnista ja TE-palveluista. Ryhmä pystyy nopeasti ottamaan käsittelyyn esiin nousevia ilmiöitä ja miettimään, mitä kukin toimija voi niille tehdä.

Perhekeskustoiminta kattaa kaikki lasten ja nuorten palvelut neuvolasta ja hammashoidosta nuorisotoimeen ja kouluun. Perhekeskustoiminnan periaatteet ovat valtakunnalliset, ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on selkeät rakenteet toiminnan kehittämiseen yhteisten päämäärien saavuttamiseksi. Ilomantsista on edustus näissä maakunnallisissa ryhmissä.

Perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimintaa on toteutettu perhekahvilan muodossa aktiivisesti, ja osallistuminen on ollut tasaisen vilkasta. Toimintaa on toteutettu osin ohjattuna ja osin vapaana seurusteluna, jotta vanhemmat saavat toisistaan vertaistukea sekä lapset vuorovaikutuksellista leikkiä ja tutustumista. Perhekeskuksen kohtaamispaikassa, perhekahvilassa, on toteutunut muun muassa hammashoidon palvelujen esittely, maatilalla vierailu, vanhustenviikolla isovanhempien kerta, paloautoon tutustuminen, kausiluontoisia teemoja, Marttojen järjestämä vauvanruokakurssi Samaa ruokaa koko perheelle, mielenterveys- ja päihdepalveluiden vierailu sekä neuvolapalveluiden toteuttamana nalleneuvola.

[Pohjois-Karjalan perhekeskuksen toimintasuunnitelma 2023-2025](#)

Nuorten vaikuttamistoimielimenä toimii Ilomantsin nuorisovaltuusto (MaNu), jonka tehtävänä on tuoda esille nuorten tarpeita, järjestää tapahtumia, kilpailuja, retkiä sekä tehdä aloitteita nuoria ja lapsia koskeviin asioihin yhteistyössä nuoriso-ohjaajan kanssa. Nuorisovaltuustosta valitaan edustajat myös maakunnalliseen nuorisovaltuustoon, kunnan hyvinvointilautakuntaan sekä kuntaympäristölautakuntaan.

Ilomantsissa nuoriso-ohjaajan lisäksi nuorisotyötä tekevät etsivä nuorisotyö, seurakunnat, Ilomantsin 4H-yhdistys sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Ilomantsin paikallisyhdistys ry (MLL). Ilomantsissa toimii nuorisotila, joka on turvallinen ja päihteetön toimintaympäristö.

Joulukuussa 2023 hyvinvointilautakunta hyväksyi maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun ajalle 1.1.2024 - 31.12.2024. Lautakunta seuraa maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun vaikutuksia ja tekee esitykset jatkosta.

Kunnan talousarvion investointiosassa oli 15 000 euron määräraha osallistavaan budjetointiin. Tästä määrärahasta varattiin 5 000 euroa lapsiperheiden esittämiin investointeihin, jotka kohdennettiin leikkikenttään.

Terveystilan kokeminen

Ilomantsilaisten 8.- ja 9.-luokkalaisten oppilaiden kokemus terveystilasta on parantunut vuodesta 2021. Hyvinvointialueen opiskeluhuollon palvelut toimivat Ilomantsissa koulun tiloissa. Terveystilan avoimelle vastaanotolle opiskelijat pystyivät hakeutumaan aikaa varaamatta keskustelemaan mieltä askarruttavista asioista. Sekä terveystilan että koulukuraattorin työmenetelminä käytössä ovat olleet muun muassa Lapset puheeksi -keskustelu sekä IPC-menetelmäohjaus (masennusoireilun ehkäisyyn ja hoitoon suunniteltu menetelmä). Lisäksi kuraattori on pitänyt kasvatusohjaajan kanssa kaikille alakoulun luokille suunnattuja hyvinvointitunteja eli HYVIS-tunteja, jotka sisälsivät tunteiden, itsetunnon ja minäkuvan sekä vahvuuksien käsittelyä. Tämän tarkoituksena on tukea oppilaiden hyvinvointia ja antaa tietoa. Kuraattori on toteuttanut 4. ja 7. luokan oppilaille ilmapiirikyselyn. Psykologipalvelut on toteutuneet yhtenä päivänä viikossa.

Vuoden 2023 kesään asti perusopetuksessa toimivat kasvatusohjaajat sekä ylä- että alakoululla. He ovat tukeneet oppilaan oppimista, koulunkäyntiä ja hyvinvointia sekä työskentelyrauhan edistämistä luokissa yksilöohjauksen ja ryhmätyöskentelyn avulla. Työskentely on ollut tsemppaamista, motivoimista ja kuuntelua, varhaista tukemista sekä rinnalla kulkemista.

Vuorovaikutuksellisuus koulujen välillä on lisääntynyt yläkoulun siirtyessä syksyllä 2023 samaan pihapiiriin muun opetuksen kanssa. Perusopetuksessa puututaan kiusaamiseen KiVa-koulun kiusaamisen vastaisella toimenpideohjelmalla, jonka tavoitteena on kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas kiusaamiseen puuttuminen sekä jatkuva seuranta mahdollisissa kiusaamistilanteissa. KiVa-toimintaa on toteutettu pitämällä kiusaamista ehkäiseviä oppitunteja, joilla on kerrottu, miten voi auttaa kiusattua ja kuinka puolustaa itseään. KiVa-koulukysely toteutui keväällä 2023.

Verso-menetelmällä on puututtu ristiriitojen ratkaisemiseen sekä ohjattu ongelmanratkaisutaitoja ja ihmissuhdetaitoja. Keväällä 2023 koulussa toteutui Verso-viikko, jossa Verso-oppilaat leikkivät ja selvittivät riitoja välituntien aikana. Erityisesti koulussa on panostettu hyvinvointiin ja turvallisuuteen

luomalla hyvinvointi- ja turvallisuustiimi. Hyvinvointitiimi otti käyttöön muun muassa oppilaiden tunnetaitoihin, vahvuuksiin, itsetuntoon ja minäkuvaan liittyvän vuosiluokkaistetun opetuskokonaisuuden. Ilomantsin nuorisovaltuusto osallistui kiusaamisen vastaiseen kampanjaan. Maakunnallisen nuorisovaltuuston kampanjan mukaisesti Ilomantsin nuorisovaltuusto on sopinut turvallisen tilan säännöt nuorisotilaan. Ilomantsissa on toteutunut Hyvinvoiva pohjoiskarjalainen nuori -selvityshanke, jonka tarkoituksena on ollut tuottaa tietoa ja kehittämisehdotuksia suoraan nuorilta heidän omista tarpeistaan, kokemuksistaan ja toiveistaan liittyen hyvinvointia edistäviin palveluihin Pohjois-Karjalassa.

Ylipaino

8.- ja 9.-luokkalaisten ylipaino on vähentynyt, mutta Pohjois-Karjalaan ja koko maan tulokseen verraten Ilomantsissa ylipaino on vielä merkittävä. Vaikka indikaattoreihin on poimittu yläasteikäisten ylipaino, sitä esiintyy kaikenikäisillä. Ylipainoon on pyritty vaikuttamaan vuosittaisissa terveydenhoitajan vastaanotolla tehdyissä terveystarkastuksissa terveystarkastuksin, minkä jälkeen tarvittaessa on lisätty tiheämpiä kontrollivälejä sekä tekemällä yhteistyötä perheen, ravitsemusterapeutin, fysioterapeutin sekä lääkärin kanssa. Tarvittaessa kriteereiden täytyessä lääkäri on tehnyt erikoissairaanhoidon läheteen. Lasten ja nuorten ylipainon hoitoon on käytössä lasten ja nuorten lihavuuden ja ylipainon hoitopolku, jota koulun terveydenhoitaja on mukana päivittämässä.

Ilomantsin kunnan toiminnoissa kannustetaan liikkumaan sekä terveellisiin elämäntapoihin. Nuorisotoimi on järjestänyt eri tahojen kanssa erilaisia liikuntatoteutuksia, muun muassa geokätköilyä, laskettelureissun, pääsiäismunarakon, alakoululaisten diskon, allasdiskon, valokuvasuunnistusta, jossa mukana myös liikennetietouden lisäämistä, Vilperit-vesikerhon sekä matalan kynnyksen liikuntakerhon erinäisten palloilupelien parissa, parkour-pururata-aktiviteetin sekä retken Sirkkalan liikuntapuistoon. KiVa-kouluviikolla nuorisotoimi on toteuttanut välituntitoimintana muun muassa erilaisia ryhmäliikuntapelejä.

Harrastustoimintaa tukemaan toimi keväeseen 2023 asti kerhohankkeen harrastuskyyditys kylille, mutta syksyllä 2023 kyyditys ei toteutunut palveluntuottajien tarjouksien puuttuessa. Yhteisöllisyyttä ja muun muassa terveellistä ruokakasvatusta nuorisotoimi mahdollisti eri yhteistyötahojen kanssa tarjoamalla nuorisotalolla erilaisia ruokakokemuksia nuorille. Nuorisotalossa on ollut tarjolla terveellisiä välipalatarjottavia, kuten hedelmiä. Nuorisotoimi sekä seurakunnat tarjoavat satunnaisesti eri yhteistyötahojen kanssa aamupalaa sekä välipalaa nuorille kouluilla tarkoituksena terveellisen aamiaisen sekä aamupalan syömisen tärkeyden ohjaaminen.

Alkoholi, nikotiinituotteet sekä huumeet

Kyselyistä saadut päihteiden käyttöön liittyvät tulokset ovat huolestuttavia. 8. ja 9. luokan oppilaiden tosi humalan kokeminen kerran vuodessa on lisääntynyt Ilomantsissa. Tulos on myös koko maahan ja Pohjois-Karjalaan verraten isompi. Saman ikäluokan päivittäinen tupakointi on pysynyt lähes samana kuin aiempina mitattuina vuosina. Saman ikäluokan päivittäinen nuuskan käyttö on nousussa, ja laittomien huumeiden kokeileminen on selvästi noussut: Ilomantsissa vuonna 2019 6 % ja vuonna 2023 15,1 % (Pohjois-Karjalassa 6,5 %).

Ehkäisevää päihdetyötä tehtiin vuonna 2023 PAKKA-hankkeen pohjalta, josta saatiin hyviä toimintatapoja ja materiaaleja ehkäisevään päihdetyöhön. Marraskuussa pidettiin virtuaalinen huoltajailta ehkäisevän päihdetyön teemalla neljäsluokkalaisten huoltajista lukiolaisten huoltajiin. Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskus esitteli Pohjois-Karjalan päihdetilannekyselyn tuloksia. Syöpäjärjestön edustaja antoi vinkkejä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön puheeksi ottamiseen nuoren kanssa. Digitaalisen pelaamisen hyötyjä ja haittoja esitteli Peliakatemian edustaja. Tilaisuuteen oli varattu aikaa myös vanhempien kysymyksille. PAKKA-hanke antoi työkaluja myös puheeksi ottoon. Hankkeessa toteutettiin vuonna 2023 päihdetilannekysely, jonka tuloksia PAKKA-hankkeen työntekijät esittelivät monialaiselle lapsi- ja perhetyöryhmälle eli MOPSI-ryhmälle, hyvinvointilautakunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvoston kokouksissa sekä huoltajaillassa.

PAKKA-hankkeessa toteutui ikärajavaltavien tuotteiden saatavuuden testi ilomantsilaisissa liikkeissä sekä muun muassa Hakematta paras -kampanja. Kunnan viestintäkanavissa jaettiin tietoa PAKKA-hankkeen tuottamista materiaaleista. Oppilaille toteutui ehkäisevän päihdetyön viikko koululla. Ehkäisevän päihdetyön toimintaa ohjaa Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen laatima ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma.

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2023-2025 Pohjois-Karjala

Terveydenhoitajan teettämässä terveystarkastuksissa on toteutunut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ennaltaehkäisevän päihdetyön hoitoketju. Terveydenhoitaja on alkanut tehdä 3. luokkalaisista alkaen päihdekartoitusta, jossa selvitetään tupakan, alkoholin ja huumaussaineiden käyttö sekä raha- ja digipelaaminen sekä se, onko oppilas kokeillut päihteitä tai onko päihteitä tarjottu. Kysymyksiin saadut vastaukset ohjaavat terveydenhoitoa hoitoketjun mukaiseen toimintaan. 8.-luokkalaisille toteutuu terveydenhoitajan ohjaamana adsume - nuorten päihdemittari ja mielialakysely.

Ilmiöksi nousseeseen sähkötupakan (vape) käyttöön on puututtu järjestelmällisesti koulussa ja nuorisotoimessa. Hyvinvointilautakunta hyväksyi joulukuussa 2023 Ilomantsin kunnan opiskeluhuoltosuunnitelman liitteiksi muun muassa Pogostan koulun ohjeistuksen perusopetuksen oppilaiden tupakoinnin, tupakkatuotteiden ja päihteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen. Nuorisotila on täysin päihteetön tila. Nuorisotoimen tapahtumissa muistutetaan päihteettömyydestä, sitä valvotaan ohjatuissa toiminnoissa sekä puututaan päihteiden käyttöä havaitessa. Nuorisotilassa on tarjolla ehkäisevän päihdetyön tietoa.

Hengästyttävän liikunnan määrä korkeintaan 1 h viikossa

Ilomantsilaisten nuorten liikunta-aktiivisuus on huolestuttavan vähäistä. Ilomantsissa 8.- ja 9.-luokkalaisista suuri osa (jopa 25,9 %) harrastaa kouluterveyskyselyn 2023 tuloksen mukaan korkeintaan tunnin viikossa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan. Tilanne on hieman parantunut, kun vuonna 2021 tulos ollut jopa 49 %. Luku on kuitenkin pienempi koko maahan (27 %) tai Pohjois-Karjalaan verraten (28,7 %). Liikkumisen motivoitumiseen on panostettu oppilaskunnan ja tukioppilaiden järjestämällä kevään liikuntapäivällä.

Oppilaille on järjestetty harrastustoimintaa lukuvuoden aikana sekä lomaviikoilla. 5. ja 8. luokille on toteutettu MOVE-mittaukset, joiden yksilölliset tulokset ovat laajan lääkärintarkastuksen yhteydessä käytettävissä, ja tulokset ovat ohjanneet järjestettyjen toimintojen suuntaan. Kouluilla tarjottiin erilaisia liikunta- ja hyvinvointikokemuksia. Koululla toteutui jo perinteeksi muodostunut vuosittainen 0 - 9.-luokkalaisten Mestareiden liiga -jalkapalloturnaus, jossa myös opettajat osallistuivat jalkapalloturnauksen loppuotteluun leikkimielisesti. Ala- ja yläkoulun kahvioissa on tarjottu terveellisiä välipaloja. Alakoululla 3-6.-luokkalaisilla on toiminut liikkuvat välitunnit, ja 0-9.-luokkalaisille on järjestetty Hyppynarupäivä. 7.-luokkalaisille on järjestetty hitsauspäivä, joka sisälsi erilaisia toiminnallisia ryhmäytymistehtäviä. Koulu järjesti myös itsenäisyyspäivän vastaanoton, johon kuului tanssiaisat.

TYÖIKÄISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

TYÖIKÄISET – Yhteenveto

Työikäiset

Työikäisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Ilomantsin kunnalla on tarjolla hyvät liikuntamahdollisuudet, osa täysin maksuttomia ja osassa pieni omavastuu: kuntosali, liikuntasali, kuntoportaat, pururadat, hiihtoladut, luistelukentät, ulkokuntoilualue, tenniskenttä, nurmikenttä, hiekkakenttä, frisbeegolf, suunnistusrasteja/MOBO-suunnistusta, uimarannat, uimahalli ja erinäiset patikointireitit. Myös erilaisia liikuntakampanjoita on toteutettu. Kirjastosta on lainattavissa kahdet lumikengät, kävelysauvoja, frisbeegolf-setti, jalkapallo sekä pihapelejä itsenäiseen liikuntaan. Ilomantsin kunnassa järjestetään kohdennetusti liikuntaneuvontaa. TE-toimi ohjaa alkukartoituksessa sekä tarpeen mukaan työttömiä hyvinvointialueen tarjoamaan työttömien terveystarkastukseen.

Kansalaisopisto tarjoaa 60 €:n arvoisen opintosetelin ilomantsilaisille työttömille työnhakijoille ja maahanmuuttajille, joilla on voimassa oleva kotouttamissuunnitelma (max. 3 vuotta).

Kansalaisopistolla on kurssitarjonnassa liikunnan ja kulttuurin erilaisia harrastusmahdollisuuksia muun muassa liikuntainnostuksen aloittamiseen kurssia, tehokasta toiminnallista koko kehon jumppaa, naisten ja miesten erilliset ohjatut kuntosalivuorot, joogaa sekä tanssia.

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

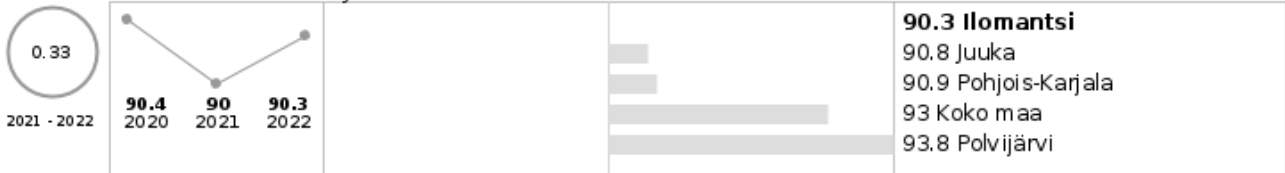
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

IKÄIHMISET – Yhteenveto

Ikäihmiset

Laajan hyvinvointikertomuksen yhtenä painopistealueena on hyvinvoiva ja osallistuva ikäihminen. Laajan hyvinvointisuunnitelman tavoitteena on ikäihmisten kuuleminen omissa asioissaan, osallistava budjetointi, monipuoliset osallistumismahdollisuudet, kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä vähintään 92 % ja asiointiliikenteen järjestäminen. Iloantsin kunnassa toimii kuntalain mukainen vanhus- ja vammaisneuvosto. Neuvoston tarkoituksena on lisätä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Neuvoston jäseniä edustaa myös muissa toimielimissä, kuten kuntaympäristö- ja hyvinvointilautakunnassa, sekä hyvinvointialueen vammaisneuvostossa sekä hyvinvointialueen vanhusneuvostossa. Iloantsin vanhus- ja vammaisneuvosto on kokoontunut viisi kertaa vuonna 2023.

Terveys ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saa 65-vuotta täyttäneistä Iloantsissa vuonna 2022 2,7 % vastaavaan ikäiseen väestöön verraten. Tulos noususuuntainen vuosien 2020-2022 välillä ja suurempi kuin koko maan tai Pohjois-Karjalan tulos. Kotona asuvia 75 vuotta täyttäneitä on 90,3 %, joka pysynyt lähes samana vuosina 2020-2022. Yksinasuvia 75 vuotta täyttäneistä on 48,1 % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä Iloantsissa.

Iloantsin kunnan talousarviossa on osallistuvan budjetin osuus ikäihmisille 2 000 €, jota on käytetty vanhusten viikon tapahtuman järjestämiseen, ikäihmisten joulupuuro- ja laulutapahtuman järjestämiseen sekä kehitysvammaisten ihmisten oikeuksien viikon tapahtuman järjestelyihin. Vanhus- ja vammaisneuvosto tekee päätökset budjetin käytöstä.

Kansalaisopisto on järjestänyt Ikäihmisille muun muassa vesijumppaa, digineuvontaa, terveysvoimistelua, ikämiesten liikuntaryhmätoimintaa, tuolijumppaa, tasapainoryhmätoimintaa sekä ohjattua kuntosalia. Kansalaisopisto on osallistunut myös luentojen järjestämiseen. Luennoilla on käsitelty muun muassa ikäihmisten ravitsemusta sekä sosiaalisista suhteista. Iloantsin kunta on järjestänyt kotona asumisen tueksi kirkonkylän ympäristön kimpakyyti- sekä kylien asiointiliikenne-palvelut. Kyläavustajan palvelu on toteutettu hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä hyvinvointialueen palveluntarpeen arvioinnin perusteella.

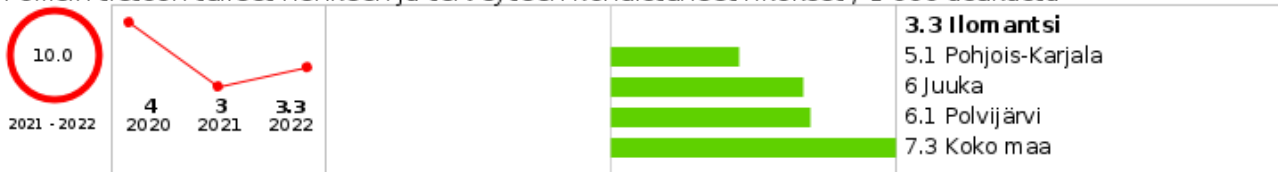
KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot / 10 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa

Ahtaasti asuvat asuntokunnat, % kaikista asuntokunnista

KAIKKI IKÄRYHMÄT – Yhteenveto

Yleinen terveys- ja hyvinvointi Iloantsissa

Poliisin tietoon tulneiden liikenneturvallisuuden vaarantamisten, päihtyneiden säilöönottojen, päihteiden vaikutuksen alaisena tehtyjen rikoksista syyllisiksi epäiltyjen sekä päihteiden vaikutuksen alaisena tehtyjen väkivaltarikoksista syyllisiksi epäiltyjen osalta tulokset ovat laskusuuntaisia vuodesta 2020-2022 välisenä aikana. Rattijuopumustapaukset pysyneet lähes samassa vuodesta 2021 vuoteen 2022, poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset nousussa vuodesta 2021 vuoteen 2022, sekä poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset lievästi nousseet vuodesta 2021 vuoteen 2022.

Iloantsin kunnassa on toteutettu aktiivisesti liikenneturvallisuustyötä liikenneturvallisuustyöryhmä ELY, liikenneturva, konsultti sekä kunnan eri toimijat yhteistyössä. Liikenneturvallisuutta on suunniteltu liikenneturvan materiaalien ja kampanjoiden pohjalta tiedottamalla sekä toteuttamalla tarvittavia liikennejärjestelyitä.

Alkoholijuomien myynti oli 100 % alkoholina laskettuna vuonna 2022 7,5 litraa per asukas. Vuonna 2020 tulos oli 8,4 litraa, joten tulos on laskusuuntainen, mutta koko maan tuloksen ollessa 6,5 litraa ja Pohjois-Karjalan 6,6 litraa asukasta kohden Iloantsin tulos on suurempi.

Liikunta, harrastukset ja kulttuurihyvinvointi

Laajan vuosille 2021-2024 tehdyn hyvinvointikertomuksen yksi tavoitteista on liikkuva ja harrastava kuntalainen. Liikuntatoimi, kansalaisopisto, kirjasto sekä kunnassa toimivat järjestöt ja muut toimijat tarjosivat kuntalaisille monipuolisesti harrastusmahdollisuuksia ja erilaisia tapahtumia.

Kansalaisopistossa toteutui 4 230 opetustunnin tuntimäärä vuoden 2023 aikana. Tästä 134h oli maahanmuuttajille suunnattua opetusta. Ohjatun toiminnan lisäksi Ilomantsin kunnassa on runsaasti retkeily- ja ulkoliikuntapaikkoja.

Ilomantsin kuntaan on perustettu syksyn 2022 aikana 1,1 km mittainen kävelyreitti keskustan tuntumaan. Reitin varrelle on sijoitettu kahdeksan mielen elpymistä tukevaa harjoitetta. Kävelyreitti toimii nimellä Ilomielen polku, ja se on tehty yhteistyössä Pohjois-Karjalan kansanterveyden keskuksen kanssa. Tarkoituksena on tarjota mahdollisuus ottaa hetkeksi etäisyyttä arjesta ja lumoutua luonnosta.

Ilomantsin kunta on jalkautunut eri tapahtumiin osallistumalla Kuutamolla-tapahtumaan sekä kyläiltoihin. Kunnassa jäjestöille on toteutunut järjestöilta yhteistyönä eri toimijoiden kanssa. Toteutuksessa sisältönä on ollut muun muassa erilaiset hankkeet, lähellä.fi -esittelyä sekä järjestöille tarjolla olevan tietoteknisen tuen esittelyä. Järjestöjen kotouttamistyöhön osallistumista on kehitetty tapahtuman aikana.

Ilomantsin kunnan elokuvateatteri Kino Mantsissa näytettiin 91 elokuvaesitystä. Kävijöitä elokuvateatterissa oli yhteensä 3659. Keskimäärin yhtä näytöstä kävi katsomassa 40 henkilöä.

Kirjaston vuoteen kuului normaalin lainauspalvelutoiminnan lisäksi erilaisia tapahtumia, koululaisvierailuja ja tiedonhaun opetusta, satuhetkien pitämistä ja näyttelyiden järjestämistä. Kirjastossa pidettiin kaikille avoimia Ikääntyvien yliopiston verkkoluentoja. Kirjastossa kokoontui lukupiiri, ja keväällä 2023 järjestettiin kulttuurimaanantaiden elokuvaesityksiä Kino Mantsissa.

Kirjallisuusaiheisia aikuisille suunnattuja tapahtumia oli kolme. Lapsiperheille suunnattu tapahtuma Kuutamolla järjestettiin lokakuussa. Ulkopuolisten pitämiä näyttelyitä kirjastolla oli kuusi. Uutena toimintona kirjasto osallistui viriketuokioiden pitämiseen ikäihmisille kerran kuukaudessa Pihlajatie kerhuhuoneella.

Kirjaston vuosi 2023 lukuina:

Kokonaislainaus: 51 509 (sisältäen kirjastoauton lainat: 8117)

Fyysiset käynnit: 25 871

Verkkokäynnit: 31 251

Lainaajia: 1168

Omatoimiasiakkaita: 443 (omatoimiasiakkaat pääsevät kirjastoon joka päivä klo 721)

2 Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Tavoite	Toimenpiteet	Arviointimittari	Vuosi 2023 toteutuminen/arviointi
Työllisyyden parantaminen	Resurssien kohdentaminen	Työmarkkinatuen kunnan maksuosuuden pienentäminen	-Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä on ollut kasvava vuodesta 2022 89,6 euroa / asukas -> 2023 98,45 euroa / asukas
Luontaisille vahvuuksille perustuva yritystoiminta	Yrityskontaktit ja yritysneuvonta sekä luonteva vuoropuhelu kunnan ja yrittäjien kesken	-Yrityskontaktit -Omistajanvaihdokset -Uusien ja lopettaneiden yritysten määrä -Kolmikantayhteistyö: kunta - yrittäjät - Business Joensuu Oy	-Kunta hankkii yritysten neuvonta- ja opastuspalvelut Business Joensuu Oy:ltä täyden palvelun pakettina. Kaikki Business Joensuun yritysasiantuntijat ovat ilomantsilaisten yrittäjien käytettävissä. -Business Joensuu Oy on järjestänyt Mitä kuuluu? -kampanjan, jonka tavoitteena oli yritysten kuuleminen, kohtaaminen ja palvelutarpeen arviointi. Yrityksille kohdennetuissa kampanjoissa tavoitettiin 192 asiakasta. Business Joensuun palveluita hyllynsi 104 yritystä. -Uusia yrityksiä 9, lopettaneita yrityksiä 17 - Omistajanvaihdosprosessissa mukana oli 26 asiakasta, mutta vain 1 omistajan vaihdos toteutui
Kunnossa oleva infra ja elinympäristön turvallisuus	-Toimiva tietoliikenne-, tie- ja rautatieverkosto -Suunnitelmallinen kunnan rakennuskannan kunnossapito -Katuja ja yleisten alueiden turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen -Käyttäjien vedenkäytön turvaaminen	-Aktiivinen edunvalvonta -Investointiohjelman toteutuminen -Varaukset talousarvion investointiosaan, esim. katuvalaistuksen uusimiseen -Veden laatuvaatimusten täyttyminen katkottomasti	-Junarata välillä Joensuu-Ilomantsi on kunnostettu ja myös Ilomantsin ratapiha on remontoitu. Huolta aiheuttaa edelleen tiestön kunto. -Aktiivinen edunvalvonta toteutui sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti. -Katuvalaistusta on uusittu vaihdettu lamppuja vähitellen. -Veden laatu täytti STM:n asetuksen raja-arvot

Hyvinvoiva ja osallistava ikäihminen	<ul style="list-style-type: none"> -Ikäihmisten kuuleminen omissa asioissaan -Osallistava budjetointi -Monipuoliset osallistumismahdollisuudet -Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä -Asiointiliikenteen järjestäminen 	<ul style="list-style-type: none"> -Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä väh. 92 % -Asioimisliikenteen reitit kerran viikossa 	<ul style="list-style-type: none"> -Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä on vuonna 2022 90,3 %. Osuus on pysynyt jo vuodesta 2020 tällä alueella. -Asioimisliikenne on toteutunut suunnitellusti.
Matala kynnyks lapsiperhepalvelu	<ul style="list-style-type: none"> -Tieto palveluista ja niihin pääsemisestä hyvin saatavilla 	<ul style="list-style-type: none"> -Perhekeskuksen kohtauspaikkatoiminta väh. 10 tapahtumaa vuodessa. 	<ul style="list-style-type: none"> -Perhekeskuksen kohtauspaikka-toiminta (perhekahvila) on toteutunut vuonna 2023 14 kertaa. Kävijämäärä on ollut keskimäärin 15 hlö/krt.
Liikkuva ja harrastava kuntalainen	<ul style="list-style-type: none"> -Hyvin hoidetut retkeilyreitit ja liikuntaympäristöt -Monipuoliset kirjasto- ja kansalaisopistopalvelut -Nuorten ääni kuuluu nuorisovaltuustotoiminnan kautta kunnassa ja maakunnallisesti -Kolmannen ja neljännen sektorin tukeminen 	<ul style="list-style-type: none"> -Tyytyväiset asiakkaat >80% käyttäjistä -Aktiivinen Mantsin Nuorten toiminta ja osallistuminen maakunnalliseen nuorisovaltuustoon -Järjestöavustusten saajat >25. 	<ul style="list-style-type: none"> -Mantsin Nuoret kokoontui 5 kertaa vuonna 2023. MaNun aloitteesta järjestettiin kesäretki Vuokatin Superparkkiin. MaNun hakeman Pätäkkä-hankkeen avustuksella ostettiin nuorisotilaan uusi tietokone sekä lisälaitteet. -Yksi Manulainen on Ilomantsin kunnan ympäristölautakunnassa ja yksi hyvinvointilautakunnassa. Maakunnallisessa nuorisovaltuustossa on yksi ja yksi varahenkilö. -Sivistysosaston yleisavustuksia sai 19 hakijaa.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VUODELLE 2024

Vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden aloittamisen myötä kunnille jää edelleen perustehtäväksi hyvinvoinnin ja terveyden seuranta ja kehittäminen. Kuntien saaman rahoituksen valtionosuuteen vaikuttava HYTE-kerroin on tulevaisuudessa toiminnan vaikuttava tekijä, ja HYTE-kertoimeen vaikuttavien indikaattoreiden tuloksiin pyritään systemaattisesti vaikuttamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen myötä.

HYTE-kerroin indikaattoreista nousseita edistettäviä kohteita tuleville vuosille ovat koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat sekä kuntaan liikunnan edistämistä käsittelevän poikkihallinnollisen työryhmän nimeäminen, liikunnan edistämistä vastaavien viranhaltijoiden osallistuminen toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin sekä lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi vuosittaisissa hyvinvointikertomuksissa.

Vuoden 2025 alusta voimaan astuvan työllisyys- ja elinkeinopalvelujen TE2024-uudistuksen valmistelu jatkuu kuntien yhteisesti perustamassa TE2024 valmisteluyksikössä. Pohjois-Karjalaan on perustettu maakunnallinen työllisyysalue, joka jakautuu työnhakijan palveluiden osalta neljään palvelualueeseen. Palveluiden järjestämisestä vastaavaksi toimielimeksi ja työllisyysalueen työvoimaviranomaiseksi on hyväksytty Joensuun kaupunginhallituksen alaisuuteen sijoittuva lautakunta.

Osana TE2024-uudistusta kunta on mukana myös työllisyyden ekosysteemiä edistävässä TNO -tietoa, neuvontaa ja ohjausta -hankkeessa sekä Kuhina - järjestötyöllistämisen työllisyyden ekosysteemi - hankkeessa.

Talousarviossa esitettyinä tavoitteina terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi on työllistymisen lisäksi ylipainoisten 2 - 16-vuotiaiden lasten ja nuorten osuuden pieneneminen, ennaltaehkäisevät toimenpiteet kaatumisen ehkäisemiseksi, liukkauden torjunta, jokaiselle ikäryhmälle mahdollisuus edulliseen tai ilmaiseen harrastamiseen, osallistavan määrärahan budjetointi sekä matalan kynnyksen toiminnan tukeminen. Talousarviossa vuodelle 2024 asetettujen tavoitteiden myötä palveluiden järjestämisessä pyritään 70 % vastaajien tyytyväisyyteen, asiointiliikenteen toimintaan kerran viikossa, yritysten tukemiseen sekä tuetaan ja opastetaan yrityksiä myynnissä ja omistajanvaihdoksissa.

[Ilomantsin kunnan talousarvio 2024](#)

3 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

[Hyvinvointikertomus 2021-2024](#)

[Kuntastrategia](#)

[Elinvoimaohjelma](#)

[Ilotuki- varhaisen ja tehostetun tuen malli](#)

[Liikunta- ja nuorisotoimen toimintaohjelma](#)

[Kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma](#)

[Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja Ilomantsin varhaiskasvatussuunnitelma](#)

[Joensuun seudun opetussuunnitelma](#)

[Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma](#)

[Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma vuosille 2023-2027](#)

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

4 Suunnitelman laatijat

Raportin ovat koonneet kunnanjohtaja, sivistysjohtaja-lukion rehtori sekä hyvinvointikoordinaattori. Toimenpiteitä on kerätty kertomuksista, viestintäkanavista sekä koottu toimia yhteistyössä koulujen terveydenhoitaja Anne Vänskän, Pogostan koulun kasvatusohjaaja ja etsivä nuorisotyöntekijä Minna Maksimaisen, Iiomantsin kunnan nuoriso-ohjaaja Minna Hiltusen, perusopetuksen rehtori Kaisu Saaren, kansalaisopiston koulutussuunnittelija Laura Sutisen, TE-toimiston asiantuntija Anssi Mutasen, työllisyyskoordinaattori Arto Laatikaisen, kirjastotoimenjohtaja Pia Viitalan, kotoutumisohjaaja Tuomo Koikkalaisen, Iiomantsin kunnan osastosihteeri Eija Laitilan, Iiomantsin Sydänyhdistyksen puheenjohtaja Raija Tahvanaisen ja kunnan hyvinvointiryhmän kanssa.

5 Vuosiraportin hyväksyminen toimielimissä

Kunnanhallitus 27.05.2024.

Kunnanvaltuusto